

Projecte

LA FOTOGRAFIA COM A FONT DOCUMENTAL PER ESTUDIAR EL LITORAL A MALLORCA

R+D+I
GIZC
GESTIÓ INTEGRADA
DE LA ZONA COSTANERA

Eix 1

Bloc 1.2

Àrea temàtica

Investigació disciplinària

Societat, economia i cultura

Patrimoni natural, recursos naturals, societat i cultura

Resum

El patrimoni fotogràfic de Mallorca està dispers en col·leccions diverses i arxius privats i públics; a més, està integrat per fons, la majoria dels quals no estan catalogats. Per aquests motius, accedir-hi és una tasca lenta i complexa.

Aquestes imatges, produïdes per fotògrafs professionals i aficionats els segles XIX i XX, no solament són un llegat cultural vinculat al patrimoni històric i artístic que hem de tenir en compte i difondre, sinó també una font documental fonamental per estudiar els usos i transformacions que ha experimentat el territori.

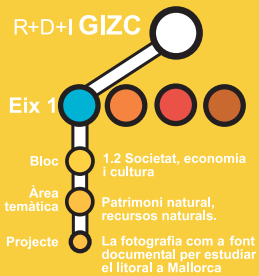
Crear una pàgina web especialitzada en documentació fotogràfica sobre el litoral de Mallorca ens permetrà consultar aquestes fonts de manera virtual.

Objectius

- Localitzar el patrimoni fotogràfic del litoral de Mallorca i difondre'l en un vessant doble, tant com a font documental per fer un estudi integral del territori, com d'interpretació creativa per fer-ne una anàlisi historicoartística.
- Crear un banc d'imatges i de producció del lloc web «Patrimoni fotogràfic del litoral de Mallorca», vinculat a l'IMEDEA.

Govern
de les Illes Balears

Can Pastilla a la dècada dels 60. Font: Josep Planas i Montanyà

Port de Pollença, 1915. Font: Guillem Bestard

Transferència de coneixements

Comunitat científica

Podem interpretar les imatges des d'apreciacions i perspectives múltiples, però principalment com a font d'informació i com a objecte integrat en el patrimoni cultural de les Illes Balears. En conseqüència, el resultat del projecte s'adreça a perfils d'investigadors diversos: anàlisis històriques i artístiques, estudis sociològics i urbanístics, propostes de conservació integral, estudis d'impacte mediambiental, etc.

Administració

Les administracions públiques podran fer ús de la documentació recopilada com a font d'informació documental i auxiliar per elaborar plans urbanístics, informes científicotècnics, itineraris culturals, etc.

Indústries vinculades al sector turístic, mediàtic, de l'oci, etc.

Les indústries vinculades al sector turístic poden beneficiar-se d'aquest estudi; per exemple, com a banc d'imatges per a projectes de difusió d'empreses turístiques, d'oci i de gestió cultural, de comunicació, publicitat, etc.

Director

Prof. Joaquín Tintoré

e-mail: jtintore@uib.es

OceanBit

Parc Bit
Edifici Naorte, Bloc A
2 planta, porta 3
07121
Palma de Mallorca
Illes Balears

Tel.: +34 971 43 99 98
Fax: +34 971 43 99 79

www.oceanbit.org

Més informació

Investigador principal

Maria-Josep Mulet
mj.mulet@uib.es

Investigadors participants

Silvia Pizarro silviapizarro@telefonica.net
Jaume Muntaner trefalempa@yahoo.es

<http://www.costabalearsostenible.es>

Resultats i conclusions

Aquest projecte ha facilitat:

1. Valorar la fotografia com un instrument per estudiar les transformacions del territori.
2. Difondre la necessitat de localitzar, catalogar, protegir i divulgar el patrimoni fotogràfic que s'ha conservat.
3. Entendre el valor del patrimoni fotogràfic com una font documental: "registre" de les modificacions que pateix el territori a causa dels successius usos humans (de caràcter social, econòmic, d'oci, desenvolupament urbanístic, etc.).
4. Entendre el valor del patrimoni fotogràfic com un objecte cultural: la fotografia és un objecte cultural fruit de contextos històrics precisos, és a dir, respon a maneres diferents d'interpretar el territori. Això explica el fet que hi hagi zones històricament molt fotografiades, algunes que gairebé no ho han estat i d'altres que ho han estat en determinats períodes. En el cas de Mallorca, la fotografia es relaciona íntimament amb el desenvolupament del turisme, la qual cosa fa que es disposi d'un major nombre d'imatges de les zones d'implantació turística inicial (com el Port de Pollença i la badia de Palma) que no pas de les zones d'expansió turística posterior –lligades al *boom* dels anys seixanta–, que només es van fotografiar sistemàticament a partir d'aquell moment (per exemple, Cala Millor).
5. Mostrar la conveniència de crear bancs d'imatges del litoral amb l'objectiu de difondre la informació a usuaris finals heterogenis: institucions públiques, comunitat científica i indústria cultural, turística i de comunicació.

S'han consultat un total de 20 arxius, dels quals s'han seleccionat 103 imatges.

Denominació	Titularitat	Data	Localització del fons
Arxius Josep Planas i Montanyà	Privada	c. 1958 - 1975	Palma
Arxius Josep Rotger Bulls	Privada	c. 1955 - 1979	Palma
Arxius Vicens Mates	Privada	1990 - 2000 ?	Binissalem
Arxius Joan Miquel Ferrà	Privada	c. 1980 - 2000	Ariany
Arxius Xisco Bonnin	Privada	c. 1990 - 2007	Palma
Arxius Guillem Bestard	Privada	c. 1913 - 1936	Pollença
Arxius Municipal de Palma	Pública (Ajuntament de Palma)	c. 1930 - 1970	Palma
Arxius Municipal d'Andratx	Pública	c. 1920 - 1950	Andratx
Centre Excursionista de Catalunya	Privada	c. 1900 - 1936	Barcelona
Biblioteca Lluís Alemany	Pública (Consell de Mallorca)	Final XIX - 1950	Palma
Arxius Vidal	Privada	c. 1920 - en actiu	Campos
Estop	Privada	1955 - en actiu	Palma
Arxius Pere Torres	Privada	Dècada de 1960	Artà
Arxius particular	Pública	1920 - 1990	Palma
Arxius del Foment de Turisme	Pública	1905 - 1980	Palma
Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya	Pública	c. 1920 - 1960	Barcelona
Arxius Andreu Muntaner	Privada	1880 - 1960	Palma
Arxius del so i de la imatge del Consell de Mallorca	Pública	1920 - 1970	Palma
Arxius Miquel Font	Privada	1860 - 1970	Palma
Arxius del regne de Mallorca	Pública	c. 1905 - 1930	Palma

Arxius consultats i algunes de les imatges seleccionades

Recomanacions de futur

Aquest projecte constitueix una mostra de participació transversal en els estudis multidisciplinaris sobre medi ambient, amb la peculiaritat que hi introdueix un punt de vista propi de l'àmbit de les humanitats.

En aquest sentit, la recomanació general és defensar la necessitat d'obrir les portes a la cooperació entre àmbits científics diversos per tal que permeti sumar punts de vista i ampliar les fonts d'informació, amb l'enriquiment consegüent dels resultats.

Per aquest motiu, es proposa una **segona fase** de treball amb els objectius següents:

1. Mostrar i difondre la informació a través d'un portal d'Internet vinculat a la R+D+I GIZC: Patrimoni fotogràfic del litoral de Mallorca. Per fer-ho, es necessitarà suport informàtic (garantia d'actualització contínua) i el pagament de drets d'autor.
2. Augmentar el nombre d'imatges localitzades i catalogades. Serà necessària una nova cerca de material, el pagament de drets d'autor i de reproducció, i l'escaneig i la catalogació de les imatges.
3. En la mesura que sigui possible, acompanyar cada imatge històrica amb una altra realitzada en l'actualitat.

Exemple de la proposta del portal Patrimoni fotogràfic del litoral de Mallorca

Producció científica

Articles científics en revisió

- "La fotografía como fuente documental para el estudio del litoral de las Illes Balears". J.M. Mulet. Article per al *Botletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*.

Conferències i congressos

- Febrer 2008, Maó i Palma de Mallorca. "La fotografía com a font documental per a l'estudi del litoral de les Illes Balears". V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears.

- Setembre 2008, Barcelona. "La fotografía com a font documental per a l'estudi del litoral de les Illes Balears". Congreso Español de Historia del Arte (CEHA).

- Novembre 2008, Girona. "La fotografía com a font documental per a l'estudi del litoral de les Illes Balears". Jornadas de Imagen e Investigación Histórica del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge.